

Λατινικό Συντακτικό

ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ [και ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ]

A.- ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΟΡΦΗ

❖ ΔΙΑΚΡΙΝΟΝΤΑΙ ΣΕ ΔΥΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ:

- Πραγματικές
- Ρητορικές

❖ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΗΛΩΝΟΥΝ:

- Ολική άγνοια
- Μερική άγνοια

❖ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ:

- Απλές
 - ✓ Ολικής και Μερικής άγνοιας
- Διμελείς
 - ✓ Ολικής και Μερικής άγνοιας

❖ ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ

1.- ΟΙ ΑΠΛΕΣ ΟΛΙΚΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ

• ΟΙ ΕΥΘΕΙΕΣ

- Εισάγονται με -ne, όταν αυτός που ερωτά δεν γνωρίζει την απάντηση [=μήπως ?]
- Δεν έχουν εισαγωγικό ερωτηματικό μόριο ή αντωνυμία για να δοθεί έμφαση
- Επίσης εισάγονται με
 - ✓ num, σε ρητορική ερώτηση, ο ερωτών αναμένει αρνητική απάντηση [=μήπως ?]
 - ✓ nonne, σε ρητορική ερώτηση, ο ερωτών αναμένει καταφατική απάντηση [=μήπως δεν ?]

• ΟΙ ΠΛΑΓΙΕΣ

- Εισάγονται με ne ή num, χωρίς διάκριση, [=μήπως/αν ?]
- Επίσης εισάγονται με
 - ✓ nonne, όταν εξαρτώνται από το quaero [ρωτώ/ζητώ να μάθω] [=μήπως δεν/αν δεν]
 - ✓ si, όταν εξαρτώνται από ρήμα αναμονής [exspecto] ή απόπειρας [conor/tempo]
 - ✓ an, όταν εξαρτώνται από τα ρήματα nescio/haud scio/dubito/incertum est

2.- ΟΙ ΔΙΜΕΛΕΙΣ ΟΛΙΚΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ

• Ευθείες και Πλάγιες εισάγονται με

- ne ή utrum [το α' μέλος] και an [το β' μέλος] [=αν....ή/μήπως...ή]
- Το α' μέλος μπορεί να εκφέρεται και χωρίς μόριο εισαγωγής.
- Αν το β' μέλος έχει αρνητική σημασία, στις ευθείες υπάρχει an non, ενώ στις πλάγιες necne.

• Μετατροπή από Ευθεία σε Πλάγια και αντίστροφα, διατηρούμε τον τρόπο εισαγωγής τους.

3.- ΟΙ ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ

• Ευθείες και Πλάγιες εισάγονται με Ερωτηματικές Αντωνυμίες ή Επιρρήματα.

• Μετατροπή από Ευθεία σε Πλάγια και αντίστροφα, διατηρούμε τον τρόπο εισαγωγής τους.

B.- ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

❖ ΕΥΘΕΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Ανεξάρτητες προτάσεις, σε ευθύ λόγο με ερωτηματικό [?].
- Εκφέρονται οι Κύριες Προτάσεις Κρίσεως [Ευθείες Ερωτήσεις]
 - Με Οριστική, όταν η ερώτηση είναι πραγματική [σπάνια με Υποτακτική δυνητική ή του Απραγματοποιήτου]
- Εκφέρονται οι Κύριες Προτάσεις Επιθυμίας [Ευθείες Ερωτήσεις]
 - Με Προσακτική ή Υποτακτική, όταν η ερώτηση είναι δυνητική ή απορρηματική.
 - Η Υποτακτική είναι προτρεπτική/επιτακτική, απαγορευτική, ευχετική, παραχωρητική

❖ ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Είναι Δευτερεύουσες Ονοματικές, εξαρτημένες, χωρίς ερωτηματικό [?].
- [Αναλυτική αναφορά βλέπε σε άλλο άρθρο].

Γ.- ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΛΥΚΕΙΟΥ:

1.- ΕΥΘΕΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ / ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΕ ΠΛΑΓΙΕΣ

- Για τη Μετατροπή χρησιμοποιούμε Κύρια Πρόταση με το ρήμα *rogo* σε ανάλογο χρόνο.
- Οι Χρόνοι και οι Εγκλίσεις από ΕΥΘΕΙΑ ΕΡΩΤΗΣΗ → ΠΛΑΓΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ μετατρέπονται ως εξής:
 - ✓ Οριστική Ενεστώτα →

Υποτακτική Ενεστώτα [για Αρκτικό Χρόνο] / Υποτακτική Παρατατικού [για Ιστορικό Χρόνο]

- ✓ Οριστική Παρατατικού/Παρακειμένου/Υπερσυντελικού →

Υποτακτική Παρακειμένου [για Αρκτικό Χρόνο] / Υποτακτική Υπερσυντελικού [για Ιστορικό Χρόνο]

- ✓ Οριστική Μέλλοντα/Συντελεσμένου Μέλλοντα →

Περιφραστική Ενεργητική Συζυγία Ενεστώτα [urus sim] [για Αρκτικό Χρόνο] /

Περιφραστική Ενεργητική Συζυγία Παρατατικού [urus essem] [για Ιστορικό Χρόνο]

Κείμενο	Ευθεία Ερωτηματική Πρόταση	Μετατροπή σε Πλάγια Ερωτηματική Πρόταση
8	<u>ipse [tres apros feroces cepisti] ? interrogabis</u>	interrogabis me, num ego ipse ceperim/cepissem
12	<u>quid est mea Tertia ?</u>	pater filiam rogat/rogavit, quid sit/esset
12	<u>cur tristis es ?</u>	pater filiam rogat/rogavit, cur [illa] tristis sit/esset
12	<u>quid tibi accidit ?</u>	pater filiam rogat/rogavit, quid illi acciderit/accidisset
24	<u>quid [est/accidit/dicis] ?</u>	rogat/rogavit, quid sit/esset – accidat/accideret – dicat/diceret
24	<u>ego non cognosco vocem tuam ?</u>	Ennius Nasicam rogat/rogavit, num ipse cognoscat/cognosceret vocem illius
24	<u>visne scire quid Nastica responderit ?</u>	rogo/rogabam te, vellisne/vellesne scire quid Nastica responderit/respondisset
24	<u>tu mihi ipsi non credis ?</u>	Nastica Ennium rogat/rogavit, num ille sibi ipsi credat/crederet
39	<u>tu illum premi putas malis ?</u>	rogo/rogabam te, num tu illum premi putes/putares malis
41	<u>quin, homo inepte, taces, ut consequaris, quod vis ?</u>	pilosophus adulescentem rogat/rogavit, cur non [ille] taceat/taceret, ut consequatur/consequeretur, quod velit/vellet
43	<u>num ad hostem veni et captiva in castris tuis sum ?</u>	mater filium rogat/rogavit, num [ipsa] ad hostem venerit/venisset et captiva in castris illius sit/esset
43	<u>in hoc me longa vita et infelix senecta traxit, utviderem ?</u>	mater filium rogat/rogavit, num in hoc se longa vita et infelix senecta traxerit/traxisset, ut primum exsulem deinde hostem illum videat/videret
43	<u>qui potuisti populari hanc terram, quae.....aluit ?</u>	mater filium rogat/rogavit, qui/ut [ille] potuerit/potuisset populari hanc terram, quae illum genuerit/genuisset atque aluerit/aluisset
43	<u>non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit ?</u>	mater filium rogat/rogavit, num illi ingredienti fines patriae ira ceciderit/cecidisset
43	<u>quamvis....., cur tibi non succurrit ?</u>	mater filium rogat/rogavit, cur illi non succurrerit/succurrisset....., cum in conspectu Roma fuerit/fuisset, quamvis infesto et minaci animo pervenerit/pervenisset
47	<u>quid ergo non times ne.....faciant ?</u>	pater filiam rogat/rogavit, quid ergo [illa] non timeat/timeret ne ornatrices illam calvam faciant/facerent

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι καθ' αυτό Ευθείες Ερωτηματικές Προτάσεις υπογραμμίζονται.

2.- ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ / ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΕ ΕΥΘΕΙΕΣ

- Οι Χρόνοι και οι Εγκλίσεις από ΠΛΑΓΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΗ → ΕΥΘΕΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ μετατρέπονται ανάλογα με την Ακολουθία των Χρόνων.
- Στον Πλάγιο Λόγο υπάρχει πάντοτε ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
- Στον Ευθύ Λόγο ανάλογα με το περιεχόμενο της ερώτησης.

Κείμενο	ΠΛΑΓΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΕ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΕ ΕΥΘΕΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ
23	quid ageret puer [Παρατατικού]	quid agit puer ? [Οριστική Ενεστώτα]
24	quid postea Nasica fecerit [Παρακειμένου]	quid postea Nasica fecit ? [Οριστική Παρακειμένου]
24	quid Nasica responderit [Παρακειμένου]	quid Nasica respondit ? [Οριστική Ενεστώτα]
25	quando hanc ficum decerpitam esse putetis ex arbore [Ενεστώτα]	quando hanc ficum decerpitam esse putatis ex arbore ? [Οριστική Ενεστώτα]
28	quanto homo sit [Ενεστώτα]	quando homo est ? [Οριστική Ενεστώτα]
31	quanto miles Latinus Romano virtute antecellat [Ενεστώτα]	quanto miles Latinus Romano virtute antecellit ? [Οριστική Ενεστώτα]
41	quae dicas [Ενεστώτα]	quae dicis ? [Οριστική Ενεστώτα]
44	quis possit diligere eum [Ενεστώτα]	quis potest diligere eum [Οριστική Ενεστώτα] / quis possit diligere eum ? [Δυνητική Υποτακτική Ενεστώτα]
44	quam fuerint inopes amicorum [Παρακειμένου]	quam inopes amicorum fuerunt ? [Οριστική Παρακειμένου]
44	quos fidos amicos habuissem [Υπερσυντελικού]	quos fidos amicos habui ? [Οριστική Παρακειμένου]
44	quos infidos [amicos habuissem] [Υπερσυντελικού]	quos infidos [amicos habui] ? [Οριστική Παρακειμένου]
45	quae apud Ciceronem gerantur [Ενεστώτα]	quae apud Ciceronem geruntur ? [Οριστική Ενεστώτα]
45	quantoque in periculo res sit [Ενεστώτα]	in quanto periculo res est ? [Οριστική Ενεστώτα]
47	utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva [Παρατατικού]	utrum post aliquot annos cana esse mavis an calva ? [Οριστική Ενεστώτα]
48	quae utilia factu essent [Παρατατικού]	quae utilia factu sunt ? [Οριστική Ενεστώτα]
49	quam aequo animo me ferro essem interemptura [Περιφραστική Ενεργητική Συζυγία Παρατατικού]	quam aequo animo me ferro interimam ? [Οριστική Μέλλοντα]
50	uter adversus Viriathum in Hispaniam mitteretur [Περιφραστική Ενεργητική Συζυγία Παρατατικού]	uter adversus Viriathum in Hispaniam mittitur [mittetur] ? [Οριστική Ενεστώτα ή Δυνητική Υποτακτική Ενεστώτα]

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Δεν παραλείπουμε στην Ευθεία Ερωτηματική Πρόταση να θέτουμε ερωτηματικό [?]